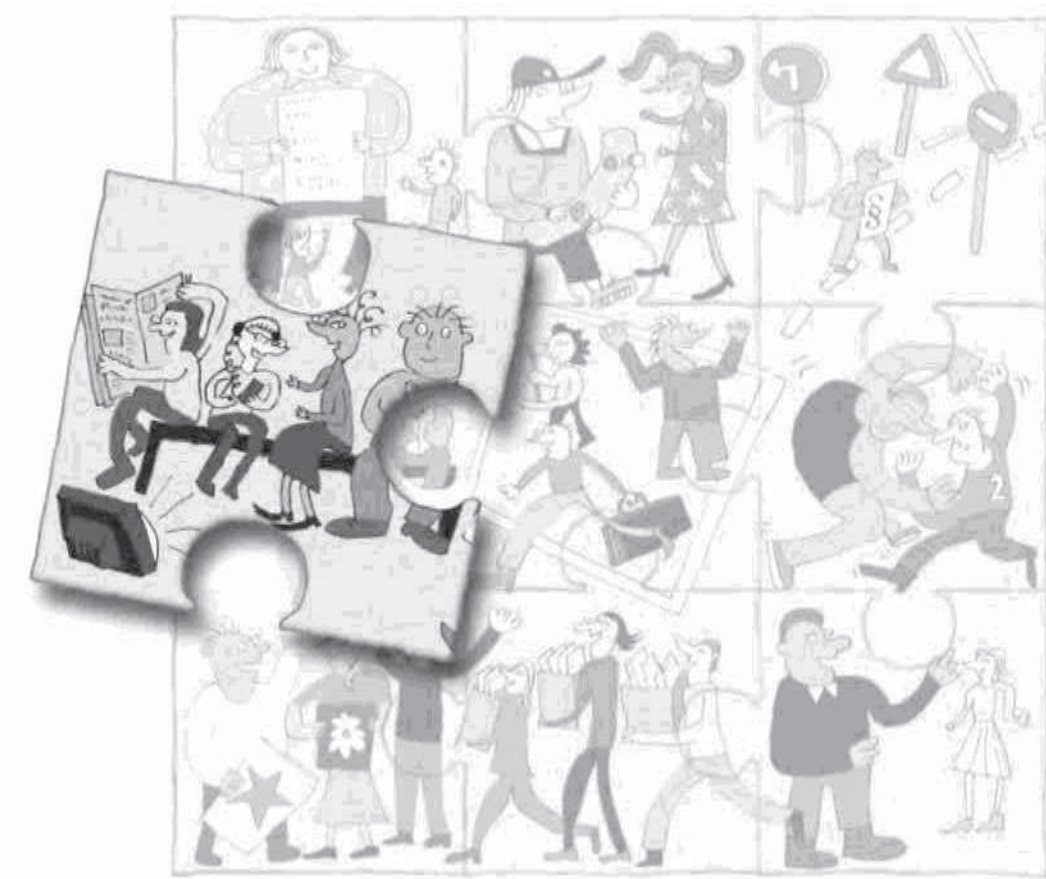

NASTAVNA JEDINICA 7

Razredne novine

Razumijevanje medija kroz rad u njima

7.1. Novine oko nas

Koga one informišu. Kako informišu. Koje informacije prenose.

7.2. Naše novine su najbolje... zar nijesu?

Šta jedne novine čini dobrim?

7.3. Uređujemo svoje zidne novine

Sve što treba i ponešto što ne treba raditi?

7.4. Naš prvi broj!

Kako nastaviti dalje?

NASTAVNA JEDINICA 7: Razredne novine

Razumijevanje medija kroz rad u njima

Prisustvo i uticaj medija širom svijeta raste iz godine u godinu. Kako život postaje sve komplikovaniji, a mi sve zavisniji jedni od drugih, tako se sve više oslanjamo na različite informacije u pokušaju da shvatimo uticaje i događaje koji se direktno tiču našeg života. Sve one informacije o nečemu što ne možemo saznati direktnom percepcijom putem naših čula možemo dobiti samo preko nekog od medija koji takve informacije prenose.

Međutim, pojedinačni pristupi različitim medijima u velikoj se mjeri razlikuju, što utiče na nivo informisanosti pojedinca i njegovu mogućnost da na nešto utiče ili vrši određenu kontrolu. Sljedeći značajan aspekt ove problematike jeste pitanje cenzure i problem netačnog informisanja od strane političkih stranaka, vlasti ili moćnih lobija. Konflikt, uključujući socijalne promjene i ratno stanje, otvara mogućnost za manipulaciju i iskrivljavanje informacija.

Premda primjeri međusobne zavisnosti, pomenuće se samo neki od njih, neće se eksplicitno razrađivati o ovoj nastavnoj jedinici o medijima, učenici će sami pronaći njihove elemente kada budu poredili štampane medije u zemlji i regionu i budu ih ocjenjivali po određenim kriterijumima.

Pristup obrazovanju vezanom za medije u ovoj nastavnoj jedinici nešto je drugačiji: putem izdavanja vlastitih zidnih novina, učenici se upoznaju sa okolnostima koje prate izdavanje novina, i tako „iznutra“ uče nešto o svijetu medija. Iskustvo u podučavanju o ovoj temi govori nam da se učenicima na taj način omogućava direktan pristup štampanim medijima koji su im, inače, prilično daleki. Učenici kritički procjenjuju tu vrstu medija, elektronske medije, ali i način na koji oni sami koriste različite vrste medija uz novostečena saznanja. Time će razviti medijsku pismenost.

Na kraju, jedan praktičan savjet: ova nastavna jedinica se u velikoj mjeri oslanja i nudi velike mogućnosti za povezivanje gradiva iz drugih predmeta i saradnju u tom smislu. Sastavljanje i korigovanje tekstova moglo bi se raditi na časovima maternjeg jezika, dok bi dizajn mogao biti jedan od učeničkih zadataka tokom časova likovne umjetnosti. Nekada se desi da razred sav taj posao mora pokrenuti sam, eventualno uz pomoć uređivačkog tima sastavljenog od zainteresiranih učenika.

Zidne novine mogu biti prisutne u životu škole izvjesno vrijeme prije nego što se i drugi nastavnici ubijede da vrijedi da se i oni uključe u njihovo izdavanje.

Učenje o obrazovanju za demokratiju i ljudska prava

Medijska pismenost jeste jedan od ključeva za ostvarenje sveopšteg cilja u oblasti ljudskih prava i građanskog obrazovanja –građanina koji aktivno participira u životu zajednice. Slijedi pregled najznačajnijih aspekata medijske pismenosti:

1. Sposobnost komunikacije odnosi se na način na koji se odvija komunikacija između ljudi uopšteno. Društvena realnost ne postoji kao takva. Nju, zapravo, određuje cjelokupna komunikacija među ljudima, što znači da ona nastaje kao posljedica čina komunikacije. Ta opšta sposobnost komunikacije počinje usvajanjem maternjeg jezika, a dalji razvoj predstavlja korišćenje te sposobnosti u javnosti.
2. Čovjek pokazuje sposobnost komunikacije od samog rođenja. Priroda nas je obdarila tom sposobnošću, ali se ona mora usmjeravati, praktikovati i usavršavati.
3. Ovladavanje medijima dio je sveobuhvatnog koncepta sposobnosti komunikacije. Ono se odnosi na složeni i raznovrsni svijet medija, čije je korišćenje neophodno savladati, usavršavati i zahtijevati, na primjer, tako što će to biti jedna od stvari koju učenici treba da savladaju. Štampani mediji, uključujući i zidne novine, predstavljaju značajno sredstvo savremene komunikacije s kojim bi učenici trebalo da se upoznaju. Međutim, to je samo jedan element u okviru zadatka ovladavanja medijima.

NASTAVNA JEDINICA 7: Razredne novine

Razumijevanje medija kroz rad u njima

Naslov lekcije	Obrazovni ciljevi	Učenički zadaci	Sredstva	Metodi
Lekcija 1: Novine oko nas	Učenici se upoznaju sa raznim štampanim medijima. Shvataju razlike u strukturi sadržaja.	Učenici skupljaju i analiziraju novine i časopise koji se obično čitaju u njihovoj zajednici. Prave poster na kojem bilježe rezultate istraživanja.	Novine, makaze, ljepilo, veliki listovi papira.	Grupni rad.
Lekcija 2: Naše novine su najbolje, zar nijesu?	Učenici razjašnjavaju kriterijume za dobre novine ili časopis. Postaju svjesni vlastitih izgleda, vrijednosti i interesa.	Učenici vrednuju prezentacije drugih grupa i nalaze kompromisna rješenja.	Prezentacije pripremljene na prethodnom času. Matrica na tabli ili <i>flip chart</i> -u.	Grupne prezentacije, plenarna rasprava i vrednovanje.
Lekcija 3: Uređujemo svoje zidne novine	Po grupama, učenici postižu saglasnost o nizu tema i ciljeva. Sarađuju unutar grupe, razmjenjuju ideje i kompetencije sa drugim članovima tima.	Učenici odlučuju o strukturi novina koje zajedno uređuju, utvrđuju teme relevantne za njihovu školu i pišu prilog za odgovarajuću rubriku zidnih novina.	Zavisno o dostupnim materijalnim sredstvima, rezultati variraju od teksta pisanog rukom do kompjuterskih tekstova sa digitalnim fotografijama.	Zajedničko odlučivanje. Grupni rad.
Lekcija 4: Naš prvi broj!	Kroz otvorenu raspravu, učenici utvrđuju šta je sve potrebno za nastavak projekta zidnih novina. Sposobni su da odlučuju i preuzmu odgovornost.	Učenici moraju formirati mišljenje i donijeti odluku o svom angažmanu u budućem projekatu.	Tabla ili <i>flip chart</i> .	Plenarna rasprava.

Lekcija 1

Novine oko nas

Koga one informišu. Kako informišu. Koje informacije prenose.

Obrazovni ciljevi	Učenici se upoznaju sa raznim štampanim medijima. Shvataju razlike u strukturi sadržaja.
Učenički zadaci	Učenici skupljaju i analiziraju novine i časopise koji se obično čitaju u njihovoj zajednici. Prave poster na kojem bilježe rezultate istraživanja.
Sredstva	Novine, makaze, ljepilo, veliki listovi papira.
Metodi	Grupni rad.

Konceptualno učenje

Pojam štampani mediji odnosi se na pisane izvore informacija, takozvane klasične medije, uključujući tu novine, časopise, knjige, kataloge, prospekte, letke, mape, dijagrame, ali i razglednice, kalendare i postere.

Štampani mediji obično se štampaju na papiru. Štamparska tehnologija doživljava rapidne promjene, a digitalna štampa postaje sve zastupljenija.

Lekcija

Nekoliko sedmica prije obrađivanja ove lekcije nastavnik učenicima daje zadatak da sakupe sve novine i časopise do kojih mogu doći i donesu ih u školu. Da bi se olakšao rad učenika, predlaže se da se u učionici odvoji jedna klupa koja će se koristiti za prezentacije. Uz malo sreće, učenici bi od prodavača novina mogli nabaviti stare stalke za novine, što bi bilo idealno za prezentaciju novina i časopisa. Nastavnik bi trebalo da se pobrine da među prikupljenim novinama budu zastupljene sve najznačajnije dnevne novine.

Nastavnik počinje prvu lekciju time što, prema uobičajenoj praksi, obavijesti učenike o ciljevima i zadacima u okviru nove nastavne jedinice. Nastavnik bi trebalo da naglasi da je ova nastavna jedinica početak projekta koji bi mogao, i trebalo, da traje najmanje jedno polugodište. Učenici bi također trebalo da shvate da im taj projekat pruža mogućnost da steknu praktično iskustvo u novinarstvu. Iskustvo pokazuje da su budući profesionalni novinari svoje prve korake često pravili baš u ovakvim projektima.

Učenici se dijele na manje grupe, po mogućnosti od po tri, najviše četiri člana. Svaka grupa ima zadatak da analizira različite novine ili časopise. Rad učenika usmjerava se sljedećim pitanjima:

- Koje sve rubrike ove novine imaju?
- Kojim su redom rubrike poređane?
- Kojim se ciljnim grupama čitatelja te rubrike obraćaju? Koji su članovi porodice posebno zainteresovani za određene rubrike?
- Koje teme pokrivaju kategorije koje grupa pregleda?
- Odaberite po jedan karakterističan članak iz svake kategorije. Izrežite te članke i zalijepite ih na list papira kako biste napravili plakat.

Poster bi trebalo da nosi naziv novina ili časopisa, a idealno bi bilo da ima originalno zaglavlje, a na gore navedena pitanja treba odgovoriti. Učenike bi trebalo podsjetiti na značaj jasnog i urednog plana.

U ovoj fazi veoma je važno da je učenicima jasna osnovna struktura novina, što im omogućava da prezentiraju svoje rezultate i objasne ih ostatku razreda.

Grupe pripremaju svoje prezentacije za sljedeći čas i to tako što im je zadatak da reklamiraju svoje novine ili časopis i istaknu sve njihove prednosti i dobre strane. Pošto sasluša sve prezentacije, razred pokušava da odredi koje su novine po njima najinteresantnije i najinformativnije. Cilj ovoga jeste da se dogovori sa nekom novinskom kućom besplatna dostava tih novina u narednih nekoliko sedmica, a to su mnoge kuće voljne da urade kad su u pitanju škole.

U ovoj fazi nastavnik ima ulogu savjetnika. On pomaže grupama da otkriju unutrašnju strukturu novina, s obzirom na to da nije sve novine baš jednostavno analizirati. Nastavnik bi također trebalo da nadgleda rad grupa i da se pobrine da grupe pripreme uspješne prezentacije, ali i da završe svoj rad do kraja časa, jer pretjeran perfekcionizam kod ove vježbe može poremetiti plan rada.

Lekcija 2

Naše novine su najbolje... zar nijesu?

Što jedne novine čini dobrim?

Obrazovni ciljevi	Učenici razjašnjavaju kriterijume za dobre novine ili časopis. Postaju svjesni vlastitih izgleda, vrijednosti i interesa.
Učenički zadaci	Učenici vrednuju prezentacije drugih grupa i nalaze kompromisna rješenja.
Sredstva	Prezentacije pripremljene na prethodnom času. Tabla ili <i>flip chart</i> .
Metodi	Grupne prezentacije, plenarna rasprava i vrednovanje.

Konceptualno učenje

Pojam „sloboda štampe“ odnosi se na pravo novinara i novinskih kuća da svoj posao obavljaju slobodno, kao i na pravo na objavljivanje necenzuriranih informacija i stavova. Sloboda štampe pojavljuje se u konkretnom obliku u posebnim pravima novinara da odbiju da daju dokaz, kao i u ograničenjima koja postoje kad je u pitanju nadziranje novinara audio opremom („prisluškivanje“) kako bi se zaštitio izvor informacija koji novinaru treba da bi obavljao svoj posao. Pristup novinarskoj profesiji ne potpada pod državnu regulativu, a edukacija novinara organizuje se privatno i bez uticaja vlasti.

Lekcija

Druga lekcija počinje prezentacijama. Grupe već imaju spremne portofolije i odgovarajuće novinske isječke. Može biti korisno grupama dati pet minuta na početku časa da se pripreme za prezentaciju.

Učenici vrednuju prezentacije po utvrđenim kriterijumima. Nastavnik može objasniti te kriterijume i napraviti sljedeću tabelu.

	Grupa 1	Grupa 2	Grupa 3	Grupa 4	Grupa 5	Bodovi
Naziv novina ili časopisa						
Poster						
Formalni aspekti prezentacije						
Sadržaj prezentacije						
Formalni aspekti novina ili časopisa						
Sadržaj novina ili časopisa						

Navedenom vrednovanju ne bi trebalo dati prevelik značaj; ono bi ustvari, kroz komponentu takmičenja, trebalo da bude podsticaj učenicima da pripreme što bolju prezentaciju.

Nakon prezentacija učenici bi trebalo da procijene štampane medije koje su vidjeli (kritičko razmišljanje), s naglaskom na sljedeća pitanja:

- Šta jedne novine/časopis čini „dobrim“ novinama/časopisom?
- Koja je njihova svrha?
- Šta mislimo o novinama/časopisima koji su nam prezentirani?
- Šta bi se moglo poboljšati?

Iskustvo pokazuje da nastavnik može strukturirati i usmjeriti diskusiju tako što će na papiru pripremljenom prije časa na *flip chart*-u bilježiti učeničke ideje. Ideje se mogu bilježiti i na tabli, ali mana toga je što one onda ne ostaju na raspolaganju za sljedeći čas.

Nastavnik završava lekciju tako što predlaže učenicima da izdaju i uređuju svoje „zidne novine“. Učenicima se daje u zadatak da razmisle o tome koje bi sve rubrike uveli kako bi aktivnosti u školi bile adekvatno zastupljene, a koje bi rubrike njih same najviše interesovale. Učenici takođe treba da predlože naziv novina.

Lekcija 3

Uređujemo svoje zidne novine

Sve što treba i ponešto što ne treba raditi?

Obrazovni ciljevi	Učenici unutar svoje grupe postižu saglasnost o nizu pitanja i ciljeva, surađuju unutar grupe, razmjenjuju ideje i saznanja sa drugim članovima tima.
Učenički zadaci	Učenici odlučuju o strukturi novina koje zajedno uređuju, utvrđuju teme relevantne za njihovu školu i pišu prilog za odgovarajuću rubriku zidnih novina.
Sredstva	Zavisno o dostupnim materijalnih sredstvima, učenički sastavi variraju od teksta pisanog rukom do kompjuterskih tekstova sa digitalnim fotografijama
Metodi	Zajedničko odlučivanje. Grupni rad.

Lekcija

U grupama od po tri ili četiri člana, učenici razmjenjuju ideje – koje rubrike sadrže relevantne informacije o aktivnostima u školi.

Nastavnik je već pripremio po jedne male zidne novine za svaku grupu i to tako što je sastavio tri papira formata A4 i postavio ih na zid. Grupama se zatim daje zadatak da osmisle opštu strukturu novina, uključujući i naziv novina, mogući izgled i raspored rubrika koje su odabrali, te plan njihovog objavljivanja. Rezultat bi mogao biti ovakav:

Učenička kronika					
<u>Najnovije vijesti</u>	<u>Sport</u>	<u>Najvažnije vijesti</u>	<u>Događaji</u>	<u>Roditelji</u>	<u>Naše brige</u>

Sugestije pojedinačnih grupa postavse na zid u učionici, a učenicima se ostavi vremena da pregledaju panoe i donesu zaključke. Potim „urednički kolegijum“ donosi važne odluke:

- Naziv novina (razmjena stavova, rasprava i konačno glasanje);
- Izbor najsadržanijih i najvažnijih rubrika za školu i učenike.

Učenici sada formiraju manje timove, s tim da broj timova odgovara broju rubrika koje će se objavljivati, uz još jedan tim koji će biti zadužen za produkciju.

Na samom početku, produkcijski tim bavi se praktičnim stvarima, tj. izgledom i prezentacijom zidnih novina. Prije početka projekta, nastavnik obavještava direktora o projektu izdavanja novina i od njega dobija dozvolu da se učeničke novine izlože u školi.

Dok urednički tim planira prve članke pojedinačnih rubrika, nastavnik sa produkcijskim timom razgovara o tehničkim aspektima.

Učenicima se daju zadaci koje treba izvršiti do sljedeće sedmice. Svaki od uredničkih timova predaje svoj prilog, a produkcijski tim sastavlja zidne novine, tj. odgovarajući logo, naziv novina i odabrane rubrike.

Tako ekspeditivno sprovođenje plana učenicima daje mogućnost da osjete zadovoljstvo svog prvog uspjeha, ali ih istovremeno suočava i sa neminovnim poteškoćama. Cilj ovakvog pristupa jeste da se osnuje stalni urednički tim koji će redovno objavljivati novosti. Taj se tim formira od najaktivnijih i najzainteresovanijih učenika koji će biti u stanju da nastave sa projektom izdavanja zidnih novina u jednom dužem periodu.

Lekcija 4

Naš prvi broj!

Kako nastaviti dalje?

Obrazovni ciljevi	Učenici su sposobni da vode otvorenu raspravu i postaju svjesni implikacija i posljedica nastavljanja projekta zidnih novina. Sposobni su da odlučuju i preuzmu odgovornost.
Učenički zadaci	Učenici moraju formirati mišljenje i donijeti odluku o svom angažmanu u budućem projektu
Sredstva	Tabla ili <i>flip chart</i> .
Metodi	Plenarna rasprava.

Konceptualno učenje

Diskusija (razmjena argumenata, od latinskog *discussio* – argument) predstavlja poseban vid verbalne komunikacije između dvije ili više osoba prilikom koje se raspravlja – tj. diskutuje – o jednom ili više pitanja tako što svaka strana iznosi svoje argumente. Bez obzira na to o čemu se raspravlja, diskusija bi trebala da se odvija uz uzajamno poštovanje. Dobar način diskusije znači da učesnici dopuštaju, ili čak podstiču, izražavanje stavova i mišljenja koji se razlikuju od njihovih, i takve stavove pažljivo razmotre umjesto da ih bez ikakvog razmišljanja odbace. Lični kvaliteti, kao što su mirnoća, pribranost i ljubaznost, idu u korist obiju strana. U najboljem slučaju diskusija dovodi do rješenja problema ili do kompromisa koji je svima prihvatljiv.

U modernim društvima diskusija predstavlja civilizovano, tj. nenasilno, sredstvo rješavanja nesuglasica, te razrješenja konflikata interesa i ciljeva. Konflikti se ne potiskuju nego se rješavaju. Učenjem i usavršavanjem vještina diskutovanja, učenici savladavaju osnovne elemente uspostave i održanja mira u društvu.

Lekcija

Nakon što urednički timovi objave članke i daju kratak izvještaj o svom radnom iskustvu, učenici se fokusiraju na pitanje hoće li nastaviti projekat uređivanja zidnih novina. Sada kad svi učenici imaju određenu predstavu o tome koliko bi im vremena za to trebalo i s kojim bi se organizacionim problemima sretali, mogu realno diskutovati o pitanju nastavka projekta.

Nastavnik može pomoći davanjem jasnoće i strukture učeničkoj diskusiji tako što će sljedeće postaviti na *flip chart*-u ili na tabli.

Organizacija	Kadrovska pitanja	Saradnja	Vremenski plan
Ukoliko nastavimo: Šta sve moramo uzeti u obzir? Gdje će nam vrijeme predstavljati problem? Koja tehnička sredstva možemo koristiti? Kako naše novine možemo sačuvati od uništavanja i vandalizma? Koja će nam finansijska sredstva biti potrebna? Kako do njih doći?	Ko je zainteresovan? -Glavni urednik? -Urednički kolegijum? - Kakvu ulogu i položaj ima nastavnik? - Imena: - - -	- Kako zainteresovati i druge učenike u školi? - Koji bi nastavnici željeli da nam se priključe u projektu? - Možemo li organizovati posjete lokalnim uredništvima (štampanih medija, TV emitera ili elektronskih medija)? - Možemo li organizovati razgovor sa profesionalnim novinarom na času?	

Nastavnici koji rade na takvim projektima vrlo brzo shvate da se ne može sve planirati. Ovaj projekat od svih učesnika traži kontinuiran angažman. On predstavlja živopisan, fascinantno, ali i težak, a ponekad i frustrirajući proces.

Nastavnici koji imaju iskustva sa tom vrstom projekata upoznati su sa redosljedom izvođenja glavnih aktivnosti i takođe znaju da je upravljanje projektom s određenom dozom autoriteta neophodna komponenta projekta, ali znaju i prepoznati momenat kada taj autoritet počinje gušiti svaku inicijativu na strani učenika. Učešće u ovakvim projektima učenicima pruža značajno iskustvo u obrazovanju za demokratiju i ljudska prava.

Nastavnici bi trebalo da iskoriste svoj autoritet kako bi osigurali da se do kraja obrađivanja ove lekcije donesu jasne odluke i postavi odgovarajući vremenski plan izvođenja aktivnosti.

Dodatni materijal za nastavnike

Tri dimenzije razvijanja medijske pismenosti

1. Prva dimenzija: procjena medija

Procjena medija može se kratko izraziti starogrčkim glagolom Kpiveiv (krinein), što je izvorno značilo „napraviti razliku“, a odnosilo se na trajno sticanje i preispitivanje znanja i iskustva.

Procjena medija jeste analiza medija. Ta se analitička komponenta odnosi na sposobnost percipiranja i razumijevanja događaja u društvu – na primjer, procesa koncentracije unutar medija, koji može ugroziti funkciju medija u demokratskom društvu. Kod tog konkretnog primjera važno je da znamo ko je vlasnik kojih novina i koliko je vrsta medija vlasništvo jedne kompanije. Međutim, ne smijemo zaboraviti da su mediji komercijalne firme koje moraju stvarati profit. I, sviđalo se to nama ili ne, što nam je više život međuzavisan i zahvaćen globalizacijom, to smo više zavisni od medija. Analiza medija omogućava nam da kritički procjenjujemo razvoj medija – da pravimo razliku – tako da možemo adekvatno koristiti svoju medijsku pismenost.

Pojam (samo-)refleksivna sub-dimenzija znači da bi trebalo da možemo da povežemo i primijenimo svoj analitički potencijal i znanje na samog sebe i svoje polje djelovanja. Osobito kad je riječ o medijima primjećujemo jaku tendenciju da se priča o „drugima“, a zanemaruje svoj lični udio u svemu.

Sposobnost analiziranja i promišljanja vezuje se i za treću dimenziju, etički stav prema drugima, koji uravnotežuje i definiše analitičko promišljanje i preispitivanje u smislu društvene odgovornosti.

2. Druga dimenzija: poznavanje medija

Pod tim se pojmom podrazumijeva „čisto“ znanje o medijima i medijskim sistemima, što se, opet, može podijeliti na dvije komponente.

Sub-dimenzija informacije uključuje osnovno znanje kao što je kako novinari obavljaju svoj posao, koje se vrste programa emituju na radiju i televiziji, zašto više volimo neke programe kad gledamo televiziju, te kako možemo koristiti kompjuter za efikasno zadovoljenje svojih potreba.

Sub-dimenzija vještina poznavanju medija dodaje sposobnost korišćenja nove opreme bez prethodnog iščitavanja uputstva za upotrebu. To podrazumijeva proces „učenja kroz praksu“ – kako se služiti kompjuterom, kako pristupiti internetu, kako se služiti video-kamerom, itd.

3. Treća dimenzija: korišćenje medija

Korišćenje medija takođe se može podijeliti u dvije potkategorije:

1. Sposobnost korišćenja medijskih proizvoda: tu se susrećemo sa dimenzijom recepcije i konzumiranja medijske produkcije. Gledanje televizije, naprimjer, predstavlja aktivnost, s obzirom na to da moramo procesuirati ono što smo vidjeli i to integrisati u naš kognitivni sistem i repertoar slika kojim raspolažemo. Danas ne samo čitanje tekstova nego i gledanje filmova povećava našu sposobnost recepcije.
2. Aktivno korišćenje medijske opreme: ova se dimenzija odnosi na medije u društvenoj interakciji. Telebankarstvo, telešoping, video i telefonske konferencije, konvencionalna i digitalna fotografija, produkcija video filma – veliki broj medija nudi nam ogromne mogućnosti ne samo percepcije svijeta putem primanja informacija, nego i putem njihove proizvodnje.

Nastavna jedinica koja se bavi medijima fokusira se upravo na tu dimenziju, koja je povezana sa dvjema pomenutim dimenzijama obrazovanja vezanog za medije.

Radni list za učenike 7.1

Kako napisati članak

Osnovna struktura članka

1. Naslov

Svaki članak mora imati naslov. On ima važnu funkciju. Naslov ne bi trebalo da bude bombastičan, ali bi trebalo da privuče pažnju čitaoca i da ga navede da nastavi da čita.

Čitaoci samo pogledom prelete stranice i odaberu članke koji ih zanimaju. Zato naslov mora čitaocu zapasti za oko – stoga neka bude kratak, napisan velikim podebljanim slovima i odvojen od teksta koji slijedi.

2. Uvodni dio

Uvodni dio obično će biti prvi odlomak vašeg članka (proizvođači novina to često zovu „glavni dio“). Pravilo je da je istaknut podebljanim slovima.

Uvod daje čitaocu najvažnije informacije. U informativnom uvodnom tekstu, čitalac pronalazi odgovore na ključna pitanja.

Kod književnih i drugih tekstova koji su više usmjereni na emocije nego na činjenice uvodne rečenice obično su posvećene živom opisu određene scene. Kod takvih tekstova čitaoca nećemo moći zainteresovati činjenicama nego upotrebom stilskih sredstava.

3. Upotreba jezika i stila

Pažljiva i precizna upotreba jezika za jedan dobar članak možda je i važnija nego pravilna primjena novinskog stila pisanja. Ako novine uporedimo sa kućom, onda različiti novinarski stilovi pisanja i prezentacije predstavljaju namještaj, ali riječi su cigle od kojih je kuća napravljena.

I dok se bez namještaja nekako i može, u kući bez cigli ne možemo živjeti. Emotivno pisani članci, uz jednu „ljudsku komponentu“, veoma su popularni u novinama. Ali pripazite, supa ne valja ni kada je presolite (i dobrih stvari može biti previše)!

To nas dovodi do rečenice. Neka vam rečenice budu kratke i jednostavne. Čitaoci mogu imati problema da shvate rečenice koje imaju više od 14 riječi. A rečenice sa 25 i više riječi su jednostavno nerazumljive. U svakom slučaju, izbjegavajte komplikovanu rečeničnu strukturu, puno zareza i umetnute rečenice. Naviknite se na to da pročitate svaku rečenicu čim je napišete: je li jasna i razumljiva? Ima li u njoj nekih nepotrebnih riječi?

Pravopisne greške ne samo da odaju loš utisak nego i iritiraju čitatelja jer mu odvlače pažnju od same poruke. Pregledajte članak prije nego što ga predate, tj. provjerite jesu li vam informacije tačne i potpune (što se svodi na vjerodostojnost informacija), ima li gramatičkih grešaka, je li vam stil odgovarajući i je li članak razumljiv.